

Hufvudstadsbladet 26.1.2022

Fokus på den stilistiskt ombytlige manskörstonsättaren Melartin

Erkki Melartins stycken för manskör tolkas snyggt av Laulu-Miehet under ledning av Matti Hyökki.

Erkki Melartin: Samlade verk för manskör a cappella. Laulu-Miehet under Matti Hyökki. Solister: Tuomas Katajala, tenor, Aarne Pelkonen, baryton, Matti Turunen, bas. (Alba)

Vem har komponerat vårt lands flottaste manskörstycken? De flesta skulle antagligen svara Jean Sibelius, en del sannolikt lyfta fram Toivo Kuula eller Leevi Madetoja och troligtvis skulle även Selim Palmgren få omnämningen. Däremot skulle Erkki Melartin med säkerhet inte få en endaste röst.

Lejonparten av den produktive Melartins (1875–1937) körproduktion a cappella är i och för sig skriven för blandad kör, men verken för manskör är ändå tjugo till antalet och när Laulu-Miehet och Matti Hyökki nu för första gången samlar denna rara repertoar på skiva är det onekligen en så kallad kulturgärning man står för.

Ärke-eklektikern Melartin byter stilar som andra byter kappa, vilket präglar även den här repertoaren. Liksom Sibelius fann sig den språkkänslige Melartin lika väl hemma inom ett typiskt finsk nationellt uttryck som inom ett nordiskt färgat dito, allt beroende på textens krav.

Kuulas präktiga episka grepp, Madetojas elegiska sensibilitet och Palmgrens spektakulära klangprakt lyser måhända med sin frånvaro, samtidigt som många av ovan nämnda egenskaper återfinns glimtvis inom ramen för ett genomgående välklingande och sensitivt tecknat tonspråk.

Pregnanta miniatyrer

Sju av skivans sånger är skrivna till svenska texter och Melartin är mestadels lika kräsen härvidlag som beträffande de finska poemen och vi finner namn som, bland andra, Mikael Lybeck, Viktor Rydberg, Larin Kyösti, Eino Leino och Juhani Aho. Typiskt nog har den vitt bereste polyglotten Melartin rentav tonsatt en text på esperanto, *La Polusstelo* (Nino Runeberg).

Merparten av sångerna, tillkomna mellan 1895 och 1925, är stämningsmässigt utsökt pregnanta miniatyrer och vi finner pärlor som, exempelvis, *Månlandet* (Procopé) eller *Selvä mies!* (Kanteletar), men även mer elaborerade tonsättningar som *Perún* (Lybeck).

Körrösterna är kanske inte direkt på yngre sidan, men de klingar överlag fräscht, grant och, vid behov, både känsligt och kraftfullt under Hyökkis precisa ledning. Det svenska uttalet är omsorgsfullt förverkligat och Tuomas Katajala, Aarne Pelkonen och Matti Turunen gör sina korta men betydelsefulla solopartier med all tänkbar kärnfullhet.

Mats Liljeroos Musikkritiker

VAPAA KÄÄNNÖS

Hufvudstadsbladet 26.1.2022

Fokus tyylillisesti vaihtelevaan mieskuorosäveltäjään Melartiniin

Laulu-Miehet Matti Hyökin johdolla tulkitsee Erkki Melartinin mieskuorokappaleet kauniisti .

Erkki Melartin: Kokoelma teoksia mieskuorolle a cappella. Laulu-Miehet johtajana Matti Hyökki. Solistit: Tuomas Katajala, tenori, Aarne Pelkonen, baritoni, Matti Turunen, basso. (Alba)

Kuka on säveltänyt maamme kauneimmat mieskuorolaulut? Suurin osa luultavasti vastaisi Jean Sibeliuksen, jotkut nostaisivat esiin Toivo Kuulan tai Leevi Madetojan ja todennäköisesti myös Selim Palmgren saisi mainintoja. Erkki Melartin ei kuitenkaan varmasti saisi yhtään ääntä.

Leijonaosa tuottoisan Melartinin (1875–1937) kuorotuotannosta a cappella on sinänsä sekakuorolle kirjoitettu, mutta mieskuorolle tehtyjä teoksiakin on parikymmentä ja kun Laulu-Miehet ja Matti Hyökki nyt ensimmäistä kertaa keräävät tämän harvinaisen ohjelmiston levyille, on kyseessä kiistatta niin kutsuttu kulttuuriteko.

Arkkieklektinen Melartin vaihtaa tyyliä kuin takkia, mikä on myös ominaista tälle ohjelmistolle. Sibeliuksen tavoin kieliherkkä Melartin tunsi olevansa yhtä kotonaan tyypillisessä suomalais-kansallisessa ilmaisussa kuin pohjoismaisessa sävyssä, kaikki riippuen tekstin vaatimuksista.

Kuulan upea eppinen ote, Madetojan eleginen herkkyys ja Palmgrenin näyttävä sointi saattavat loistaa poissaolollaan, kun taas monet edellä mainituista ominaisuuksista löytyvät välähdyksenomaisesti kokonaisvaltaisesti hyvin soivan ja herkästi piirretyn sävelkielen puitteissa.

Ilmeikkäät miniatyyrit

Albumin kappaleista seitsemän on kirjoitettu ruotsinkielisiin teksteihin ja Melartin on tässä suhteessa pääosin yhtä nirso kuin suomalaisten runojen suhteen ja nimistä löytyy mm. Mikael Lybeck, Viktor Rydberg, Larin Kyösti, Eino Leino ja Juhani

Aho. Tyypillistä kyllä, laajalti matkustellut kielitaitoinen Melartin on säveltänyt jopa esperantonkielisen tekstin La Polusstelo (Nino Runeberg).

Suurin osa vuosina 1895-1925 julkaistuista kappaleista on upean hienoja ilmeikkäitä miniatyyreja ja sieltä löytyy helmiä, kuten Månlandet (Procopé) tai Selvä mies! (Kanteletar), mutta myös monimutkaisempia sävellyksiä, kuten Perún (Lybeck).

Kuoroäänet eivät ehkä ole suoraan nuoremmasta päästä, mutta ne kuulostavat kauttaaltaan raikkailta, iloisilta ja tarvittaessa sekä herkiltä että voimakkailta Hyökin tarkassa ohjauksessa. Ruotsin ääntäminen on huolellista ja Tuomas Katajala, Aarne Pelkonen ja Matti Turunen tekevät lyhyitä, mutta merkittäviä soolo-osia kaikella ajateltavalla ytimekkyydellä.

Mats Liljeroos, Musiikkikriitikko